

BEŻEŃSTWO (23) *sb n*

bez- (21), bes (2).

Teksty nie oznaczają é oraz ó; prawdopodobnie oba e jasne (tak beżeński); o jasne.

sg *N* beżeństwo (9). ◊ *G* beżeństwa (3). ◊ *A* beżeństwo (3). ◊ *I* beżeństw(e)m (1). ◊ *L* beżeństwie (7).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.

Stan beżenny, celibat; caelibatus Cn (23) : Vkaż ty proźęcię/ takowe błogofławieństwo twoiego beżeństwa / iákie ia tobie tu vkázuię moiego małżeństwa? KrowObr 222, 225, 225 marg; Księża w tym beżeństwie íwym wzgárdzonymi v wícech ludzi będą OrzRozm H3v; BielKron 177v marg; KuczbKat 290; WujNT 591.

W połączeniu szeregowym (1): Oni poítem powśięgliwością/ beżeństwem/ kłażtormi/ pułtyniami/ y vmartwieniem ćiał íwoich/ do mądrości y táiemnic Bożkich przychódzili SkarKaz 43b.

Zwrot: »w beżeństwie mieszkać (zostawać)« (2): W nieśtadle żyć/ et, W beżeństwie mieszkać. Vivere caelebs casté. Calag 49a. Iáko gdy íię od włáfnego małżeństwa hámuie/ gdy kto w beżeństwie zośtaie/ gdy wolne rzeczy íam íobie zákázuie/ gdy íobie tę rośkofz y kochánie odbiera/ ktoregoby bez grzechu záżyć mógł. SkarKaz 120b.

Wyrażenia: »beżeństwo duchowne«: Beżeństwowáííe duchowne/ to yeśt celibatus y ine íluby/ [...] wolność krzełciyáńską [...] znyewoliły/ bárzcy niżli żydy zakon ítary KromRozm I P.

»beżeństwo kapłańskie, kapłanow« (7): w onych tedy kłięgach podánych/ były niektore ártykuły przyięte [...] á o niektore íie niemogli zgodzić/ to íeśt o mocy kościelney [...] o młzy/ o beżeństwie kápláńskim BielKron 219, 468v; Dla tego pośt w Piątek [...] beżeństwo Káplanow/ y niektore vśtáwy Zákonnícze íą pośtánowione WujJud 41v; WujNT 35 marg, 194 marg, 594 marg, Xxxxx 2v.

Szeregi: »czystość i (a) beżeństwo« (2): Radbych żeby wízyfcy tácy byli (to íeśt/ w czyśtości á w beżeństwie Pánu Bogu ílúżyli) iáko ia íeśtem. WujJud 143v; SkarKaz Oooo a.

»dziewictwo i beżeństwo«: Chwałá Bogu/ że íuż ták o dziewictwie y beżeństwie z Páwłem ś. trzymać WujJud 209v.

»małżeństwo i beżeństwo«: Potrzećie/ o małżeństwie y beżeństwie. WujNT 576.

»panieństwo i beżeństwo«: Naprzod/ íż pánieństwo/ y beżeństwo/ nie dla tego tylko nád małżeństwo bywa przekłádáne/ íż íeśt ítan dáleko ípokoynieyízy: ále íż też íeśt do ílúży Bożey ípofobnieyízy. WujNT 596.

Synonimy: bezmałżeństwo, celibat, czystość, dziewictwo, panieństwo.

Cf NIEŻEŃSTWO